

Nr 90.

Av herr Sandberg m. fl., om ökat anslag för bidrag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk i de fyra nordligaste länen.

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 115, förutsattes, att anslaget för statsbidrag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk skall för kalenderåret 1933 utgå med samma belopp som för innevarande budgetår, eller 1,200,000 kronor. Beloppet upptages emellertid icke i staten för nästkommande budgetår, utan beslutet om anslaget uppskjutes till 1933 och anslagsbeloppet överskjutes sålunda på budgetåret 1933—1934. Detta kan ske, emedan det i fjol beslutade anslaget avser innevarande kalenderår, 1932, och kommer att, såsom fallet varit under de sista åren, fördelas under juni månad. Enligt den nu föreslagna anordningen skulle anslaget för 1933 komma att tidigast fördelas i juli månad samma år, alltså i början av budgetåret 1933—1934.

Den ovannämnda framflyttningen av anslagets beviljande avser givetvis att under nu rådande brydsamma ekonomiska situation lätta budgeten för kommande budgetår och kan ju på denna grund vara förståelig och måhända ofrånkomlig. Men man måste dock, med hänsyn till vikten av att ifrågavarande anslag alltmer måste komma att anpassas till de föreliggande behoven, framhålla det högst betänkliga uti, att en lucka lämnats i anslagsbeviljandet under nu rådande osäkra ekonomiska förhållanden.

Beträffande anslagsbeloppets storlek så är detta allt fort mycket otillräckligt. De i propositionen intagna av lantbruksstyrelsen lämnade uppgifterna visa sålunda, att hela tiden från anslagets tillkomst ansökningarna om bidrag uppgått till sammanlagt i runt tal dubbelt så stora belopp som de tillgängliga medlen. En kraftig höjning av anslaget borde sålunda rätteligen komma till stånd. Om emellertid det svåra statsfinansiella läget måste anses motivera att en höjning icke nu kan ifrågakomma, bör det dock kunna övervägas, om icke någon sådan anordning kan träffas, att de delar av vårt land, där detta anslag just under nu rådande kristid har en alldeles särskild uppgift att fylla, likväl kunna bli i någon mån bättre tillgodosedda än hittills.

Efterfrågan på bidrag för nyodling och betesförbättring har varit störst i de två nordligaste länen. Nedanstående siffror för ett av åren, 1930, visa detta, och förhållandet är enahanda för hela den tid anslaget ifråga utgått. Uppgifterna avse summan av de bidrag, som utgått till nyodling och betesförbättring till respektive län:

Stockholms	län	kr.	19,960: —
Uppsala	"	"	3,409: —
Södermanlands	"	"	4,890. —
Östergötlands	"	"	26,400: —
Jönköpings	"	"	14,850. —
Kronobergs	"	"	71,340: —
Kalmar	"	"	22,960: —
Gotlands	"	"	8,140: —
Blekinge	"	"	19,250: —
Kristianstads	"	"	33,740: —
Malmöhus	"	"	15,040: —
Hallands	"	"	17,370: —
Göteborgs och Bohus	"	"	53,100: —
Älvsborgs	"	"	70,320: —
Skaraborgs	"	"	20,440: —
Värmlands	"	"	24,681: —
Örebro	"	"	29,452: —
Västmanlands	"	"	4,270: —
Kopparbergs	"	"	23,540: —
Gävleborgs	"	"	8,210: —
Västernorrlands	"	"	45,980: —
Jämtlands	"	"	60,933: —
Västerbottens	"	"	157,342: —
Norrbottnens	"	"	254,810: —

De största beloppen hava visserligen tillförts de nordligaste länen, men där förefinnas också samtidigt de största ännu ofyllda behoven. Efterföljande tabell visar, att för de fyra nordligaste länen, vilka med hänsyn till naturförhållandena torde böra jämföras i fråga om här åsyftad hjälp, endast en jämförelsevis ringa del av de föreliggande behoven kunnat fyllas.

Tabell,

utvisande sökta och beviljade statsbidrag till nyodling m. m. å ofullständiga jordbruk inom de fyra nordligaste länen.

L ä n.	Nyodling		Stenröjning		Betesförbättring	
	sökt bidrag kr.	beviljat bidrag kr.	sökt bidrag kr.	beviljat bidrag kr.	sökt bidrag kr.	beviljat bidrag kr.
År 1928.						
Västernorrlands	56,000: —	12,000: —	—	—	24,000: —	5,100: —
Jämtlands	50,000: —	10,700: —	—	—	8,000: —	1,700: —
Västerbottens	279,000: —	59,600: —	—	—	36,000: —	7,700: —
Norrbottnens	713,650: —	151,900: —	—	—	21,200: —	4,100: —
År 1929.						
Västernorrlands	100,000: —	31,900: —	—	—	30,000: —	13,700: —
Jämtlands	75,298: 50	25,500: —	—	—	17,543: —	8,800: —
Västerbottens	400,000: —	109,800: —	—	—	50,000: —	21,700: —
Norrbottnens	628,100: —	169,000: —	—	—	20,170: —	9,800: —

L ä n.	Nyodling		Stenröjning		Betesförbättring	
	sökt bidrag kr.	beviljat bidrag kr.	sökt bidrag kr.	beviljat bidrag kr.	sökt bidrag kr.	beviljat bidrag kr.
År 1930.						
Västernorrlands	50,000:—	24,700:—	—	—	35,000:—	21,280:—
Jämtlands	88,820:25	41,190:—	—	—	32,308:25	19,780:—
Västerbottens	292,417:—	127,710:—	—	—	42,583:—	25,500:—
Norrbottnens	570,950:—	246,080:—	—	—	15,430:—	10,370:—
År 1931.						
Västernorrlands	50,000:—	26,290:—	—	—	25,000:—	15,730:—
Jämtlands	34,518:—	19,150:—	—	—	23,309:—	14,790:—
Västerbottens	293,730:—	138,680:—	370:—	370:—	27,900:—	17,350:—
Norrbottnens	555,820:—	259,530:—	—	—	14,710:—	9,990:—
År 1932.						
Västernorrlands	87,700:—		5,200:—		45,970:—	
Jämtlands	60,000:—		—		45,000:—	
Västerbottens	289,790:—		2,390:—		24,650:—	
Norrbottnens	611,330:—		—		12,380:—	

Skillnaden mellan sökta och beviljade statsbidrag är alltså för länen ifråga tillsammans: för år 1928 935,050 kronor, för 1929 930,911 kronor, för 1930 610,898 kronor och för 1931 523,469 kronor.

Vissa uppgifter och framställningar från Västerbottens län kunna vidare här tjäna som belysning för behovet och betydelsen av ifrågavarande anslag. Såsom också av förestående tabell framgår kan vad som säges, i särskilt hög grad gälla även Norrbottens län.

I en skrivelse till jordbruksministern den 1 december 1931 har länsstyrelsen i Västerbottens län hemställt om en kraftig höjning av anslaget till nyodling och betesförbättring, vilket skulle vara ägnat att i hög grad gagna det norrländska jordbruket.

I skrivelse anföres bl. a., att inom Västerbottens län hava bidrag för ifrågavarande ändamål varit mycket eftersökta, emedan småbrukarna med hjälp av sådana medel sättas i stånd att utvidga sina åkerarealer och därigenom kunna göra sig mera oberoende av arbetsförtjänster vid sidan av jordbruket. Antalet inom länet planlagda nyodlings- och betesförbättringsföretag uppgick under åren 1927—1930 till 5,073, varav 3,154 beviljats bidrag, 1,000 ärenden bordlagts och återstoden avslagits, merendels av brist på medel.

Vid av mig under senare tiden hållna sammanträden med ordsbefolkningen i olika kommuner — anför landshövding Rosén i skrivelsen — har ofta den önskan uttalats, att ökade möjligheter måtte beredas jordbrukarna att komma i åtnjutande av statsbidrag för nyodlingar och betesförbättringar. I alldeles särskild grad skulle en avsevärd anslagsökning vara påkallad med hänsyn till svårigheten för småbrukarna att under nu rådande förhållanden erhålla andra

för beredande av inkomst till bl. a. skatter, räntor och amorteringar oundgängliga arbetstillfällen. Kunde småbrukaren genom nyodlingsanslag få tillfälle att, låt vara mot den jämförelsevis obetydliga dagsinkomst, som statsbidraget lämnar, nedlägga mera arbete på förkovrandet av sitt eget jordbruk, skulle hans framtida ställning därigenom avsevärt förbättras. Utan sådant bidrag är det i allmänhet ej möjligt för en småbrukare att ägna nämnvärt arbete åt nyodling, emedan han för sin existens tvingas att i konkurrens med andra söka sådana arbetstillfällen, som kunna bereda honom nödvändiga kontanter.

Västerbottens läns hushållningssällskap meddelar i sin ansökan om anslag den 30 december 1931 följande sammanställning:

Nyodlingsbidrag.

	Antal.	Bidragsbelopp.
Bordlagda ansökningar från 1930	709	121,540:—
Inkomna ansökningar under 1931	1,032	168,250:—
	<hr/> Summa 1,741	<hr/> 289,790:—

Betesförbättringsbidrag.

Bordlagda ansökningar från 1930	22	3,510:—
Inkomna ansökningar under 1931	129	21,140:—
	<hr/> Summa 151	<hr/> 24,650:—

Stenröjningsbidrag.

Inkomna ansökningar under 1931	19	2,390:—
--------------------------------------	----	---------

samt anför vidare bl. a.:

"Med hänsyn till de alltmera begränsade arbetstillfällena för mindre jordbrukare föreligger ett trängande behov av att öka arbetstillgången. Därjämte äro bruksningsdelarna inom länet oftast för små för att brukaren skall kunna anses vara besuten, varför åkerarealen bör utvidgas."

I ett till jordbruksutredningen avgivet yttrande, rörande bl. a. *de omedelbart verkande statliga åtgärder som kunna tänkas lämpliga och möjliga för nödlägets lindrande bland jordbrukarna*, säger ovannämnda sällskaps förvaltningsutskott i fråga om den statsunderstödda nyodlingsverksamheten bl. a.: "Hushållningssällskapet har tidigare haft anledning påpeka, att de till länet beviljade medlen icke motsvara behovet. Då detta allt fortfarande är förhållandet, anser sig nu förvaltningsutskottet böra än ytterligare fästa uppmärksamheten på att ökade anslag till understödjande av denna nyodlingsverksamhet direkt medverkar till lindrande av de svårigheter, som tynga de mindre jordbrukarna, samtidigt som en nationalekonomisk tillgång vinnes. Länets befolkning måste ur jordbruket hämta sitt huvudsakliga uppehälle, och därför kunna jordbrukets allmänna svårigheter icke tagas till intäkt för att man bör hålla tillbaka åker-

arealens utvidgning. Varje ökning av densamma bidrar till att stärka befolkningens utkomstmöjligheter."

Ingenstädes i vårt land är en utökning av den odlade arealen så av förhållandena påkallad som i övre Norrland. Därstädes förekommer den största folkökningen i vårt land, och då den stagnerande trävaruindustrien icke längre kan absorbera de nya årsklasser, som bliva färdiga att träda in i förvärvsarbetet, måste den enda utvägen bliva, att genom jordbrukets utvidgning söka bereda dessa en utkomstmöjlighet.

De åtgärder till stöd åt jordbruket av mera direkt verkande art, som under de sista åren från statsmakternas sida vidtagits, ha i huvudsak kommit andra delar av landet än övre Norrland tillgodo. Detta i mycket som en helt naturlig följd av naturförhållandena. Så är t. ex. fallet med de åtgärder, som vidtagits till stöd åt spannmålsodlingen. Men även de nordligaste delarna av vårt land tränga till någon särskild hjälp för sitt jordbruk. Det här ifrågavarande anslaget kan bliva till en hjälp, som särskilt passar för Norrland, om det blott gives möjlighet att detsamma i större utsträckning än hittills kan fylla behoven. Det måste också med hänsyn till det nyss anförda anses befogat och rättvist att sådan möjlighet beredes.

Då, såsom nu är fallet, ett stort antal ansökningar måste bordläggas för att sedan i betydande utsträckning avslås i brist på medel, förstår man att detta kommer att verka i hög grad nedsättande på modet och odlingsintresset och strävandena att med en liten hjälp kämpa sig fram genom svårigheterna.

För att i någon mån tillgodose de önskemål, som kunna sägas på goda skäl framförda från de nordligaste länen, synes det vara lämpligt att Kungl. Maj:t vid medlens fördelning reserverar ett visst belopp att såsom ökning i det på vanligt sätt fördelade anslaget tillfalla de fyra nordligaste länen i förhållande till vardera länets behov. Med hänsyn till den stora skillnaden mellan sökta och beviljade statsbidrag bör beloppet ifråga icke sättas lägre än till 200,000 kronor. Den nu föreslagna anordningen bör kunna tillämpas redan vid fördelningen av medlen för innevarande år.

På grund av det anförda få vi alltså vördsamt yrka,

att riksdagen må besluta, att Kungl. Maj:t vid fördelningen av anslaget för bidrag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk måtte reservera ett belopp av 200,000 kronor att såsom ökning i anslaget fördelas mellan Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.

Stockholm den 18 januari 1932.

O. E. Sandberg.

Johan Olofsson.

P. J. Näslund.

Reinhold Selberg.

N. E. Nilsson.

Ant. Wikström.

